

LA PAERIA

El Paer en Cap
de l'Ajuntament
de Lleida

La verge Blanca de l'Acadèmia, Patrona de Lleida

Excel·lentíssim i Reverendíssim Sr. Bisbe de la Diòcesi de Lleida, Il·lustríssima Alcaldessa de Ripoll, Excm. President de la Diputació de Lleida, Senyores i Senyors,

Desitjo iniciar el meu parlament agraint l'honor que m'ha estat concedit en participar com a mantenidor en aquest certamen literari que d'ençà de 1863 organitza la Pontifícia i Reial Acadèmia Bibliogràfica Mariana, enguany en honor de Santa Maria de Ripoll. També vull anticipar la meua felicitació als guardonats amb el premi de prosa i amb els vuit premis de poesia, i, si m'ho permeten, a tots els qui han participat amb els seus originals en aquest certamen literari.

Saludo a tots els presents ben cordialment, de manera especial a la meua col·lega, la Senyora Teresa Jordà i Roura, alcaldessa de Ripoll, en aquest agermanament marià entre les nostres dues ciutats. Ripoll, el bressol de la Catalunya vella, i Lleida la frontera de la Catalunya nova, unides en un llarg camí solcat de temples amb multitud d'advocacions de la Mare de Déu, en una geografia mariana relligada en la xarxa d'agermanaments propiciada per l'Acadèmia Mariana de Lleida, en una incansable tasca la durada de la qual ja supera els cent cinquanta anys.

Quan el dia cinc de gener de 1946, l'aleshores Papa de Roma, Pius XII, va declarar a La verge Blanca de l'Acadèmia "celestial Patrona de la Ciutat de Lleida", donava resposta a la petició, al respecte, redactada pel Bisbe de la Diòcesi de Lleida, que recollia les peticions de les corporacions eclesiàstiques i civils lleidatanes, encapçalades per l'Alcalde de la Ciutat, l'amic Víctor Hellín. En efecte, el 21 de novembre de 1944 el Director de l'Acadèmia, monsenyor Lluís Borràs havia sol·licitat de la Corporació municipal que elevés a la Santa Seu la petició de declarar patrona de Lleida a Nostra Senyora de l'Acadèmia. El següent 23 de juliol l'Ajuntament va dirigir-se al Bisbe de Lleida demanant-li fer de mitjancer amb la santa Seu en aquest important afer. La resposta, positiva com sabeu, vingué ràpidament.

El gener d'enguany, doncs, n'ha fet seixanta del patronatge ciutadà de la Verge Blanca, “en pla igual a Sant Anastasi” segons que consta en la declaració papal. D'aquesta manera, Lleida passà a tenir dos patrons, Sant Anastasi, “que des de fa segles és tingut com a patró de la Ciutat” com indica la mateixa declaració de Pius XII, la festivitat del qual celebrem l'onze de maig, mentre que el dos d'octubre celebrem la festivitat de la Verge Blanca. Justament uns dies abans s'escau la celebració de Sant Miquel que, contra el que algú pugui pensar, mai no ha estat patró oficial de la Ciutat, sinó destacada celebració per coincidir amb la Fira de Sant Miquel que el Rei Jaume I va concedir a Lleida en un privilegi de l'any 1232.

Les dues grans ciutats més properes a Lleida tenen, des de fa segles, diferents advocacions de la Mare de Déu com a patrones principals. Barcelona, la Mare de Déu de la Mercè, la festivitat de la qual es va escaure diumenge passat, una Verge apareguda l'any 1218, segons que explica la tradició, al Rei Jaume I, a Sant Pere Nolasc i a Sant Ramon de Penyafort, encomanant la creació d'un orde, els mercedaris, que atengués el rescat dels cristians capturats pels sarraïns. També Saragossa te patrona, la Verge del Pilar, una Verge trobada, la festivitat de la qual es celebra, també a Lleida, el 12 d'octubre, dia també de festivitat civil, proclamada pel consistori saragossà l'any 1613.

Justament, la Verge del Pilar fou la primera homenatjada en el certamen de l'Acadèmia Mariana de Lleida l'any de 1863. I sis anys més tard, el 1869, ho fou la Mare de Déu de la Mercè. Lleida, i la nostra Verge Blanca són al mig d'aquest eix marià. La Mare de Déu de Montserrat, una altra Verge trobada, amb una antiga ermita que l'Abat Oliba va convertir en el gran monestir que ha estat, sempre, el centre espiritual de Catalunya; va ser la segona Mare de Déu homenatjada en el certamen de l'Acadèmia Mariana. Hi van seguir la Mare de Déu d'Atocha, la de Covadonga, l'Antiga de Sevilla i la valenciana Mare de Déu dels Desemparats. Faig aquestes mencions per remarcar que, des dels seus orígens, l'Acadèmia Mariana de Lleida ha tingut una gran difusió per terres d'Espanya, i d'altres països. Una qüestió sobre la qual hi tornaré més endavant.

A Lleida la devoció mariana ha estat sempre present. Des de la conquesta de la ciutat als sarraïns, la Mare de Déu va presidir el temple erigit sobre la mesquita existent dalt del turó, amb el nom de Santa Maria la Vella, situada a l'ala nord de l'actual claustre. Més endavant, en el mateix indret i també sota l'advocació mariana, es va construir la Catedral de Lleida, amb la Verge del Blau presidint el Pòrtic dels Apòstols. Com tothom sap el temple fou Catedral fins l'any en què va ser

convertida en caserna militar. Fet que sempre m'ha fet pensar en la importància dels centres espirituals, tan elevada, com per a ser maltractats pels vencedors, com a càstig al poble vençut, amb una aital barbaritat.

La Catedral Nova també manté la devoció a Santa Maria amb l'advocació de Mare de Déu de l'Assumpció. També l'antic Hospital de la ciutat, l'edifici gòtic situat davant de la nova Catedral, tingué el mateix nom de Santa Maria, que encara conserva com a centre cultural i que, després, va heretar l'hospital provincial que el substituï en les seves funcions de salut pública.

Curiosament, Lleida que no té temples dedicats al seu Patró, Sant Anastasi, ni tampoc a Sant Miquel, té, a més de les dues catedrals de la ciutat, diverses parròquies amb diferents advocacions marianes: Mare de Déu del Carme, Mare de Déu de la Mercè, Mare de Déu de Montserrat, Mare de Déu del Pilar; les advocacions de dues verges trobades, en les parròquies de Santa Maria de Gardeny i de la Mare de Déu de Butsènit, i una darrera, poc coneguda, la parròquia de la Verge del Pobres, que té la seva seu al Secà de Sant Pere.

La petjada mariana també es pot trobar en diferents escoles de Lleida, cinc de les quals porten el nom d'advocacions de Maria, sis si hi afegim el de la Sagrada Família. Vull fer una menció especial a dos d'aquests centres escolars, un el Col·legi Montserrat, dels Germans Maristes, on vaig realitzar els meus estudis de primària i de secundària; i l'altre el Col·legi Episcopal que, de fet, té el nom, precisament, de la Mare de Déu de l'Acadèmia. I també vull dir, de passada, que tots dos col·legis, avui d'educació mixta, eren en el seu origen els dos únics col·legis religiosos de Lleida d'educació exclusivament masculina.

El Col·legi de la Mare de Déu de l'Acadèmia ens torna a portar a la casa de la Verge Blanca, al seu carrer de l'Acadèmia. Un magnífic edifici del segle XIX que, amb el pas dels anys, estava força deteriorat i precisava d'una urgent i completa restauració, unes obres molt necessàries en paraules del nostre Bisbe Francesc Xavier. Tots hi estem col·laborant. La Paeria, per la seva banda ha facilitat el projecte tècnic i es fa càrrec de la rehabilitació dels centres d'esplai juvenil de la planta baixa de l'Acadèmia. La nova seu de l'Acadèmia comptarà amb un nou edifici que acollirà una Casa d'Exercicis, on poder celebrar exercicis espirituals, que substitueix a la Casa d'Exercicis de la Seu Vella, enderrocada en les obres de restauració integral del nostre primer monument arquitectònic.

El Paer en Cap de l'Ajuntament de Lleida

Aquest edifici, i l'Acadèmia que l'habita, formen part, a més de la història espiritual, però també de la història civil de Lleida. En primer lloc vull fer recordatori de la seva història cívica. Em refereixo, és clar, als anys foscos de la dictadura quan l'Acadèmia donava suport a iniciatives ciutadanes, com per exemple facilitar l'ús del teatre cinema per a activitats de diferents col·lectius ciutadans. Una d'aquestes activitats, per a mi entranyable, fou la realització de sessions de cinefòrum, una activitat en la qual vaig tenir l'oportunitat de participar molt activament i de la que en guardo un record inesborrable.

També des del *Diario de Lérida*, amb la complicitat de mossèn Salvador Gené, es feia, modestament, una obertura de nous horitzons. També en aquesta publicació vaig col·laborar, concretament amb articles sobre ciència, i m'hi sento orgullós d'haver-ho fet, compartint, els espais del diari amb les informacions i cròniques, que redactaven alguns dels millors periodistes que s'han fet professionalment a Lleida, en la redacció de la planta baixa de l'Acadèmia. Crec que és de justícia recordar, especialment als més joves, que l'Acadèmia Mariana va ser, en anys difícils per a nosaltres, joves aleshores, un lloc on poder manifestar lliurement les nostres inquietuds i les nostre opinions, aixoplugats per aquesta casa.

L'Acadèmia Mariana ha estat, i ho continua sent, una casa de cultura. En primer lloc pel contingut artístic de l'edifici, amb l'esplèndida capella de la Verge Blanca, una factura arquitectònica d'estil gòtic florentí, amb dues-centes dotze obres d'art marià, que contenen pintures representant una vida de la Mare de Déu, única al món; el magnífic lluernari de l'oratori de la Verge Blanca i el Paranimf de l'Acadèmia, única gran sala del modernisme català a Lleida. En segon lloc, casa de cultura per hostatjar la biblioteca que conté més de 10.000 llibres marians, entre els quals hi podeu trobar incunables, manuscrits i exemplars únics. Finalment, casa de cultura per la celebració del certamen literari que avui ens ha reunit en aquest auditori municipal. Tants anys de producció poètica de tants candidats als guardons constitueixen un fons de cultura extraordinari.

Justament, aquest certamen literari ha facilitat la projecció de Lleida arreu de Catalunya, d'Espanya i del món. Com va escriure Mossèn Cinto Verdaguer en el llibre d'or de l'Acadèmia Mariana: "Lleida fundà l'Acadèmia Mariana per enviar a tot Catalunya i a tot Espanya el regalat perfum d'aquest Lliri immaculat que hi floreix encara". Aquesta projecció espiritual anava acompanyada de la projecció, arreu, de la ciutat de Lleida. El certamen literari en honor de la Verge ha estat un avançat en el temps de l'agermanament entre ciutats. Ha estat el primer en posar Lleida en el mapa del món. Un altre servei a la ciutat.

I ja acabo. He volgut exposar-vos la vinculació de Lleida amb la devoció mariana. He volgut exposar-vos també, el que, penso, són les grans aportacions de l'Acadèmia a la Ciutat de Lleida. He volgut comunicar-vos la meua sentida vinculació com a creient i com a ciutadà. També com a Alcalde de Lleida. I he volgut manifestar el meu agraïment, en nom de lleidatanes i lleidatans, a l'Acadèmia Mariana de Lleida. Ho torna a fer ara.

Gràcies per tots aquests anys de manteniment d'aquesta tradició lleidatana. I gràcies pel civisme, la cultura i la projecció ciutadana que heu generat.

Permeteu-me finalitzar el meu parlament amb el darrer quartet dels goigs a la Mare de Déu de l'Acadèmia, que va escriure Antoni Fortuny i Feliu, l'any 1996, amb motiu del cinquantenari de la proclamació de la Verge Blanca com a Patrona de Lleida:

Puix que sou fruitada branca
Que del cel ens ha baixat
Ajudeu-nos Verge Blanca
Guia i llum de la ciutat

Moltes gràcies per la vostra atenció. Us desitjo a tots molts anys de continuïtat en aquesta empresa.

Lleida, 1 d'octubre de 2006

Àngel Ros i Domingo
Alcalde de Lleida